

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Caput I. S. Placidi genus et vitæ monasticæ exordia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

D et hominem reformavit, terrenis cœlestia sociavit, ac filios hominum de terra elevans, in cœlesti regno supernarum Virtutum ordinibus junxit. Inonet ergo jam sancta et universalis Ecclesia, et cum eodem celeberrimo sublimique citharista cœlestis harmoniæ tympanum sumens, devota promat cantica, dicens: «Magnus Dominus noster, et magna virtus ejus,» et sapientiæ ejus non est numerus. » Magnus utique ipse, magna virtus ejus, et sapientia, qui ab ipso fere mundi principio parvulos, senes, insipientes, sapientes, armentarios, ruricolos, piscatores et Monachos æterni regni oratores et milites contra diabolum fecit. At quam rem nobis idonee confirmandam, adest cum Sociis et sorore Flavia virgine, ac duobus fratribus Eutychio et Victorino. Placidus sanctissimus et beatissimus, Patris Benedicti discipulus, qui terrenis cœlestia commercia mutans, patriarchis, prophetis, Apostolis, martyribus ac confessoribus similis apparuit, et in carne adhuc lutea positus, labentes delicias ut quisquillas sprevit, et Crucis mortificationem jugiter in suo corpore pro Christi nominis amore portavit.

Justiniani imp. jussu scribere aggreitur.

B

3 In hujus itaque Martyris passione explicanda, cujus ad jussum agere orsus sum, promam. Divus enim Justinianus triumphator, invictus Æneades d, dum agnovisset, qualiter jam dictus martyr Domini Placidus triumphalem lauream suscepisset, illico nostram exguitatem advocans, præcepit, ut passionem illius atque miracula, prout oculis ipse prospexeram, exerens, sanctæ Ecclesiæ filiis ad legendum morigeraret e. Cujus sacratissimo imperio parens ad tanti Martyris passionem describendam animum dedi, sciens indubie, quia omnia, quæ fuerunt et sunt, et Dei voluntate et permissione consistunt et permanent. In hoc tamen Opere studiosi lectores non panegyricum requirant, sed veritatem. Alii sua scripta phaleris ornent, promentes, quod turpe videtur et tenebrosum; nos, omnia purpura obumbrationis, nudum ostentabimus, quod in se honestum sit ac luculentum. Non est autem ecclesiasticorum virorum, molles et delicatas orationes appetere, quæ mentes hominum ad prava et noxia quæque illiciant, ut faciunt comicorum et tragœdorum; sed, quæ ad puritatem, castitatem, integritatemque mentes audientium ædificent, et ad vitam æternam perducant. Quod autem Deo dilectissimi Placidi et Sociorum ejus passionem rusticano describimus calamo, non ideo spiritalis homo, qui dijudicat omnia, ut animalis, qui nescit, quæ sunt spiritus, surda aure prætereat, cum sola, quæ sunt spiritus, sapiat. Superni itaque Regis munimine fultus, tantorum Martyrum passionem scribere aggrediar.

e

ANNOTATA.

a Præter Placidum, Eutychium, Victorinum, Flaviam et Monachos triginta anonos nominatim exprimunt Acta num. 59 et seq. Donatum, Faustum et Firmatum: omnes igitur simul 37 fuere.

b Commentum est, ad conciliandam his Actis, longe serius natis, auctoritatem frustra excogitatum. Errores multi, aliaque, quæ Gordiani fuisse non possunt, in illorum decursu observantur.

c Psalm. 446, v. 5. Sed, ut paulo infra.

d Octobris Tomus III.

d Hujusmodi honoris titulum Justinianus nunquam sibi adscivit; nec ab Ænea originem suam duxit. Vide num. 41 Comment. prævii.

ACTOR E
PSEUDO-
GORDIANO.

e Nituntur hæc ipsis Justiniani et Gordiani litteris, sed plane fictitiis; de quibus consule num. 41 jam citatum et seq.

CAPUT I.

S. Placidi genus et vitæ monasticæ exordia.

Tempore, quo Theodoricus Augustus in S. Placidum, Anicia gente natum, a in Nova vero Justinus Senior et Justinianus b Romani imperii scepra retinebant, Sedis vero Apostolicæ Johannes primus et Felix c præsidebant, Tertullus vir nobilissimus ac præclarissimus, et in utraque curia Romani imperii post Augustos nulli secundus, homo illustrissimus ac dilectissimus, in Seniore Roma Patriciatus d retinebat habenas. Qui ex Aniciorum sanguine stemmatis lineam ducens, adeoque sapientia, fortitudine atque prudentia viguit, ut ab imperatoribus omnique Romano populo Pater patriæ vocaretur. Hic de Octaviæ gentis familia ducens uxorem, corpore ac moribus speciosissimam, bonæ arboris bonos fructus ex ea suscepit. Primum namque Placidum, secundum Eutychem, tertium Victorinum, quarto autem loco dum puellam enixa fuisset, pro eo quod ex Octavio et Flavio stirpe descendebat, Flaviam nominaverunt e. Hos cum dicto patricio peperisset, viam Domini illos colere docuit, sectari patientiam, humilitatem, sobrietatem, castitatem et caritatem. Patres siquidem erant pauperum, judices viduarum; causam autem, quam nesciebant, diligentissime investigabant. Ipsius autem patricii animus, licet imperialibus negociis implicatus esset, semper tamen aut circa ecclesias, aut circa monasteria erat, semper ea, quæ Dei sunt, quærens. Eodem tempore beatissimus ac Deo dilectissimus Benedictus, velut Lucifer inter astra, apud Sublacum radiabat f. Cœperunt deinde in eodem loco ad eum multi confluere, et sub leni Redemptoris jugo cordis cervices edomare, multique ab eodem Patre in eadem regione ad omnipotentis Dei sunt servitium coadunati; ita ut illic duodecim monasteria construeret, in quibus sub statutis Præpositis duodenos monachos deputavit: nonnullos vero secum retinuit, quos adhuc in sua præsentia aptius erudiri judicabat.

S. Placidum,
Anicia gente
natum,

a
b
c
E d

f

F

5 Fama itaque tanti patris per totum Romanum imperium volitante, urbem ipsam Romam, quæ Romani imperii omniumque urbium caput est, ceu sol radians, replevit in tantum, ut Tertulli patricii perveniret ad aures. Qui cum * optimatibus Romani imperii temporibus Julii Papæ g, divinæ autem Incarnationis anno xxii ac quingentesimo, ad patrem sanctissimum Benedictum pervenisset, vir excellentissimus, et imperatoris in orbe Romano præcelsus ac singularis, purpura indutus, gemmis et auro radians, pedibus ejus provolvitur, utque pro suis commissis Domini flagitaret clementiam, cum lacrymis atque singultibus exposcebat. Vir autem Domini Benedictus; patricii humilitatem

S. Benedictus,
septennem sibi
a patre traditum,

* supple: cum
g

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

tem advertens, e terra cum levavit, et de his, quæ ad æternam vitam attinent, sufficienter instruxit. Idem vero patricius servi Domini doctrina delectatus, eo die obtulit Deo, et eidem patri Benedicto Placidum filium suum septennem *h*, nutriendum et erudiendum secundum regularem normam institutionis *i*: sicque benedictione munitus, ad Urbem reversus est.

submersio-
periculo

6 Placidus autem sanctissimus cum sub beatissimi Benedicti regulari magisterio cresceret, sanctam et Deo placitam vitam in omnibus ducere cepit. Quem vir Dei cernens ad alta succrescere, ac sicut proprium filium illum unice diligens, de his, quæ Dei sunt, sollicite instruere cepit, ac contra tentantia præmunire vitia, qui ab ipso pueritiæ suæ tempore abstinentiam ac vigiliam est secutus *k*. Cursu namque præpete cœlestem tendens ad patriam, ardua et sanctiora appetere non desinebat, noctibus atque diebus, horis ac momentis, quæ Dei sunt, quarere non cessabat. Obedientiæ vero ita sibi callem vindicavit, ut pro hoc ipsi sanctissimo Benedicto admirabilis haberetur. Quadam vero die, dum aqua in cella deesset, ad hauriendam aquam de lacu Placidus est beatus egressus: qui dum vas, quod tenebat, incaute in aquam misisset, ipse quoque cadendo secutus est, quem continuo unda rapuit, et pene in unius sagittæ cursu a terra introrsus traxit. O inenarrabilis clementia Salvatoris! O, inquam, indeficiens super ejus electos usque in finem mundi divina custodia! Ille namque fuit cum Placido in aqua, ne necaretur, qui fuerat cum Petro in mari, ne mergeretur. Hoc ille egregius Psaltes præfiguraverat, cum dicebat: « In mari » via tuæ, et semitæ tuæ in aquis multis *l*. » Sed qui prævalet contra Dei potentiam antiqui hostis versutia? Mox enim, ut sanctus in aquam Placidus cecidit, eventum rei Spiritus sanctus, qui in Sanctorum cordibus principaliter obtinet locum, Benedicto patri sanctissimo revelavit. Qui e vestigio beatum Maurum sub magna celebritate vocavit, dicens: Frater Maure, curre velociter, quia puer Placidus, qui ad hauriendam aquam perrexerat, in lacum cecidit, eumque jam longius unda trahit.

per Maurum
discipulum
eripit,

7 Res mira, et post Petrum Apostolum omnibus retro sæculis inaudita! Benedictione enim postulata atque percepta, ad patris imperium concite Maurus perrexit, atque ad eum locum, quo sanctus Placidus ab unda trahebatur, et per terram se ire existimans, super aquas cucurrit *m*, Placidumque beatum per capillos tenuit, rapidoque cursu rediit. Qui mox ut terram tetigit, ad se Maurus reversus, post terga respexit, et quia super aquas cucurrisset, cognovit, et quod præsumere non potuit, ut fieret, miratus expavit factum; reversusque ad patrem, rem in se gestam maturius per ordinem pandit. Vir autem Domini Benedictus, hoc non suis meritis, sed Mauri cœpit deputare obedientiæ; contra Maurus pro solo ejus imperio factum dicebat, seque conscium in illa virtute non esse, quam nesciens fecisset. Sed in hac humilitatis mutæ amica contentione, accessit arbiter Placidus, qui ereptus est, puer. Nam dicebat: Ego, cum ex aqua traheret, super caput meum abbatiss melotem * videbam, ipsumque me ex aquis educere considerabam. Hic plane respiciendum est, qualis sub patris Benedicti doctrina Placidus fuerit, cui omnipotens Deus illud donavit cer-

* vestis gentis
e pilis vel pel-
libus facta

nere, quod beato Mauro non est permisso D
conspicere. Dic, dic nunc, coluber venose *, * venenate
quid profuit * tibi sævitia? Ubi est nunc victo- * profuit
ria tua? Ecce terebra Christi perforatum est
guttur tuum: ereptus est ab aquis Placidus
sanctus, super ejus casu non mediocriter gau-
debas. O beatissimi viri admiranda sanctitas!
qui, quod suis effici non dubitabat meritis, disci-
puli potius adscribendum censebat obedientiæ.

8 Ex his autem monasteriis, quæ in eodem loco Benedictus pater extruxerat, tria sursum in rupibus montis erant, et valde erat fratribus laboriosum semper ad lacum descendere, ut aquam haurire debuissent, maxime quia ex devexo montis latere erat grave descenditibus in itinere periculum. Tunc collecti fratres ex eisdem tribus monasteriis, ad beatissimum patrem Benedictum venerunt, dicentes: Laboriosum nobis valde, o pater, propter aquam quotidie usque ad lacum descendere; et idcirco necesse est, ex eodem loco monasteria mutari. Quos venerabilis pater blande consolatus, ad sua loca eos discedere jussit. Nocte vero insecta, una cum beatissimo Placido, discipulo suo, montis ascendit verticem, orationemque ibidem faciens, tres petras in eodem loco pro signo posuit, atque ad suum una cum Placido, cupetis illis nescientibus, monasterium rediit. Cumque die alio pro necessitate aque prædicti fratres venissent, dixit: Ite ad rupem illam, in qua tres super invicem petras positas invenietis, ibi modicum cavate: valet enim omnipotens Deus etiam in illo montis cacumine aquam producere, ut vobis laborem tanti itineris dignetur auferre. Qui euntes, rupem jam sudantem invenerunt. Cumque in ea concavum locum fecissent, statim aqua repletus est, quæ tam sufficienter emanavit, ut nunc usque ubertim defluat, atque ab illo montis cacumine usque ad inferiora derivetur. Nemo ergo dubitet, beatissimum Placidum tanti miraculi participem existisse, quem beatus magister solum hujus signi voluit habere conscium *n*.

et, tum Sub-
laci commo-
rans,

E

9 Cumque omnia loca eadem in amore Domini nostri Jesu Christi longe lateque fervescerent, et secularem vitam multi relinquerent, quidam presbyter, Florentius nomine *o*, antiqui hostis veneno debriatus, sancti patris studiis cœpit emulari, quosque etiam posset, ab ejus visitatione compescere. Cumque jam se conspiceret ejus profectibus obviare non posse, panem veneno infectum ei quasi pro benedictione *p* transmisit. Quem vir Domini cum gratiarum actione suscepit, sed eum, quid pestis lateret in pane, non latuit. Ad horam vero reflectionis illius ex vicina silva corvus venire consueverat, et panem, quem presbyter transmiserat, vir Dei ante corvum projecit, eique præcepit, dicens: In nomine Jesu Christi tolle hunc panem, et tali eum in loco projice, ubi a nullo homine possit inveniri. Tunc corvus, aperto ore, expansis alis, circa eundem panem cœpit discurrere et crocitare, ac si aperte diceret, et obedire se velle, et tamen jussa implere non posse. Cui vir Dei iterum atque iterum præcipiebat, dicens: Leva, leva securus, atque eum ibi projice, ubi inveniri non possit. Quem diu demoratus, quandoque corvus momordit, levavit et recessit. Post trium vero horarum spatium, abjecto pane, rediit et de manu hominis Dei annonam, quam consueverat, accepit. Venerabilis autem pater contra vitam suam inardescere sacerdoti-
tis

n
tum hinc, ob
Florentii

o

F

p

A tis animum videns, illi magis, quam sibi do-
luit.

10 Sed prædictus Florentius, quia magistri
corpus necare non potuit, se ad extinguendas
Discipulorum animas accendit, ita ut in horto
cellæ, cui Benedictus inerat, ante eorum oculos
nudas septem puellas mitteret, quæ coram eis
sibi invicem manus tenentes, et diutius luden-
tes, illorum mentes ad perversitatem libidinis
inflammarent. Quod sanctus vir de cella con-
spiciens, lapsusque tenerioribus discipulis (Pla-
cido et Mauro) pertimescens, eos custodiri præ-
cepit, dareque invidiæ locum disposuit. Hæc
dum sollicita secum mente tractaret, revelatio
cælestis tali illum adhortari est dignata oraculo:
Ut quid, dulcissime ac dilectissime Benedicte,
tristaris? Numquidnam non remissis illud,
quod ego discipulis meis locutus sum, dicens:

« Si me persecuti sunt, et vos persequantur q. »
Tibi enim alia est eligenda via, aliud iter qua-
rendum. Te namque elegi ex omnibus incolen-
tibus orbem. Tu Evangelii mei tuba cælestis
existens, spiritu es meo repletus. Surge jam, et
vade ad castrum Cassinum, et populum ejusdem
provinciæ, qui adhuc idolorum nefandis culti-
bus servit, et in quorum præcordiis satanæ ver-
susia regnat, qui nihil sciunt aut dicunt, nisi
quod in cordibus eorum veterinos serpentis ver-
susia scripsit, sermone verifico prædicans,
meum ad cultum convertere stude; quia tecum
ego ero, et non te deseram, et confundam omnes
adversarios tuos. Proficiscere idolorum ad pu-
gnam, confortare et esto rebustus, quia castrum
tibi tradam, et illic sedes nominis tui in perpetuum
erit.

B 11 Talia dum sanctus pater Benedictus au-
disset, suos ad se discipulos evocans, sic eis
orsus est ara: Audite me, fratres et filii, cohe-
redes et socii in promisso Regis æterni. Nam
mihi Dominus meus Jesus Christus præcepit, ut
ad culturam idolorum exterminandam æternæ
que oblivioni tradendam castrum petam Cassi-
num; ideoque voluntas Dei nostris voluntatibus
modis omnibus anteponenda est. Nostis præterea
et bene nostis, quantos dolos, quantasque insi-
dias Florentius presbyter intulit, qui me veneno
interficere, et discipulorum meorum Placidi et
Mauri animas extinguere voluit. Quapropter
cedendum loco est, juxta illud æterni Regis
eloquium: « Si vos persecuti fuerint in una ci-
vitate, fugite in aliam r. » Et quia ita est,
jussioque ejusdem Domini nostri Jesu Christi
imminet, parere debemus, eundem est. Super
hoc autem et illa nobis lex est, ut viscera pie-
tatis omnibus aperiamus, et fraterno caritatis
amore omnibus mortalibus juvamen confere-
mus, sicut et nos accepimus a Domino Jesu
Christo. Vos autem state, et permanete in gra-
tia et conversatione sanctæ religionis, procul
dubio scientes, quia, quanto studiosius in spiri-
tualibus disciplinis permanseritis, tanto majora
præmia in futuro examinis die percipietis. Hæc
cum dixisset, anno Dominicæ Incarnationis quin-
gentesimo vigesimo nono; temporibus Justini t
monocratoris u, oratoria cuncta, quæ construxe-
rat, adjunctis in unoquoque duodenis fratribus,
sub statutis Præpositis ordinavit, et duobus
Angelis, tribus corvis se comitantibus, ad Cas-
sinum castrum pergere cepit x.

C 12 Cumque juxta civitatem Alaternam y de-
venisset, in monasterio sancti martyris Christi
Sebastiani z hospitio susceptus est. Inde quoque

vir Dei recedens, et sancto Servando aa diacono
valefaciens, cum discipulis suis Placido atque
Mauro bb juxta civitatem Herculaneam cc deve-
nit, in locum scilicet, qui Aureola ab incolis ap-
pellabatur; in quo dum pervenisset, agnovit per
Spiritus Sanctum Congregationem religiosorum
virorum ibidem esse futuram, fundamentaque
ipse pro ecclesia construenda manibus suis faci-
ens præcepit discipulis suis Placido atque
Mauro, quatenus eandem ecclesiam in honore
sancti martyris Christi Erasmi dd a se fundatam
ad finem perducerent, sicque Cassinum veni-
rent, quod et fecerunt. Ipse autem pater sanctis-
simus inde procedens, Cassinum tendebat. Sed
cum per ignota loca solus viator incederet, ubi-
cumque bivium vel trivium occurrebat, duo, ut
ante diximus, in figura juvenum aderant An-
geli, qui tanto patri per montium deserta, quo
gressum dirigere deberet, indicabant. In eodem
vero loco sanctus quidam vir, nomine Martinus
ee, tunc habitaculum habebat, cui divinitus ita
dictum est:

His tu parce locis, alter amicus adest ff.
Ille autem continuo divinis jussionibus aurem
accommodans, montem Marsicum gg petiit,
ibique vitam virtutibus gloriosam sancto fine
conclusit.

13 Cumque ad Cassinum castrum hh Benedi-
ctus pater pervenisset ii, per quadraginta dies
non longe a templo Apollinis Deum omnipoten-
tem orans permansit. Demum vero contrivit
idolum, subvertit aras, succidit lucos, atque cum
discipulis suis Placido et Mauro Cassinense fun-
davit monasterium; illudque in sua corporali
reque Regulaque descriptione, caput omnium
monasteriorum constituit. Ubi autem templum
Apollinis erat, ecclesiam beati Martini: ubi vero
ara Apollinis fuit, Oraculum * sancti Johannis
construxit, et circumquaque manentes populos
ad Christi fidem convertit. Sed hæc antiquus
hostis tacite non ferens, non occulte, vel per
somnia, sed aperta visione ejusdem patris se
oculis ingerebat, ita ut etiam voces illius Placi-
dus et Maurus audirent, quamvis imaginem mi-
nime cernerent. Ut enim discipulis suis Placido
et Mauro idem pater dicebat, corporalibus ejus
oculis diabolus teterrimus et succensus appare-
bat, qui in eam ore oculisque flammantibus sæ-
vire videbatur.

14 Quadam vero die dum sanctissime viri
(Placidus et Maurus) habitacula cænobii Cassi-
nensis construerent, lapis in medio jacebat,
quem in ædificium levare decreverant. Cumque
eum movere non possent, plures adjuncti sunt:
sed ita immobilis permansit, ac si radicatus in
terra teneretur; ut palam daretur intelligi, quod
super eum ipse per se antiquus hostis sederet,
quem tantorum virorum manus movere non
possent. Difficultate igitur facta, ad virum Dei
Placidus et Maurus miserunt, ut veniret, et
orando hostem repelleret, ut lapidem levare
possent. Qui mox, ut venit, orationem dedit, et
tanta lapis celeritate levatus est, ac si nullum
prius pondus habuisset. Tunc in conspectu viri
Dei placuit, ut in eodem loco terram foderent;
quam dum fodiendo altius penetrassent, æreum
illic idolum fratres invenerunt. Quo ad horam
essu in coquinam projecto, exire ignis repente
visus est, atque in Placidi et aliorum fratrum
oculis, quia omne ejusdem coquinæ ædifi-
cium consumeretur, ostendit. Cumque faciendò
aquam et ignem quasi extinguendo perstrepe-
rent,

presbyteri
machinationes

q

Cassinum
abiens,

r

s

t

u

x

socium adhi-
bet

y

z

ACTORIS
PSEUDO-
GORDIANO.

aa

bb cc

dd

ee

ff

gg

E

et adjutorem

hh

ii

* oratorium

F

condendo

Cassinensi

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

rent, pulsatus eodem tumultu vir Dei advenit. Qui eundem ignem in oculis fratrum esse, in suis vero non esse, considerans, caput protinus in orationem flexit, et eos, quos phantastico reperit igne deludi, revocavit fratres ad oculos suos, ut sanum illud coquinae aedificium assistere cernerent, et flammam, quas antiquus hostis finxerat, non viderent.

monasterio;

15 Rursus dum sanctus Domini Placidus cum fratribus parietem paulo altius aedificaret, viro Dei in oratione constituto diabolus apparuit, et quia ad laborantes fratres pergeret, indicavit. Quod vir Dei per nuncium celerrime mandavit, fratribus dicens: Fratres, caute vos agite, quia ad vos hac hora malignus spiritus advenit. Is, qui mandatum detulit, vix verba compleverat, et diabolus parietem, qui aedificabatur, evertit, atque unum puerulum monachum (nomine Severum *kk*) opprimens, ruina contrivit, quem in sago ad patrem Benedictum portantes, non solum membra, sed etiam ossa contrita habentem, in matta, qua sanctus pater orare consueverat, projecerunt, orationemque faciens, hora eadem illum sanum restituit et valentem, ut prius, atque ad eundem iterum laborem misit, ut ipse parietem cum Placido et fratribus perficeret, de cuiusse interitu antiquus hostis Benedicto insultare credidisset.

kk

* storea

B

quod S. Placidi pater

16 Igitur cum ad aures Tertulli, Romanae curiae patricii, pervenisset, quod sanctus Domini Benedictus una cum Placido, ejusdem patricii filio, et discipulo suo Mauro, in sua possessione Cassini monasterium construxit, gavisus est gaudio magno, Filioque suo dirigere studuit, ut patris Benedicti voluntatem super suo adventu perquireret, et sibi remitteret; velle enim se aiebat, si id servo Domini placeret, et Cassinense coenobium, et Placidum filium suum videre. Quae cum idem sanctus Placidus patri Benedicto reserasset, vir Dei respondit, sibi placere, ut tam idem patricius, quam amici ejus ad monasterium visendum venirent. Placidus autem certum diem Tertullo, patri suo, quo ad coenobium visendum venire deberet, et juxta quod pater Benedictus in mandatis dederat, transmittere studuit. Qui confestim accersitis ad se nobilissimis de civitate Romae viris, Boëtio scilicet, Symmacho, Vitaliano *ll*, Gordiano atque Equitio *mm*, ascensis equis, concito gradu ad praedium possessionis suae, quod ei de paterna hereditate obvenerat, Cassinum pervenit. Cujus adventus dum patri Benedicto nunciatus fuisset, cum discipulis suis Placido et Mauro ante januam monasterii in ejus pergat occursum. Patricius autem beatissimum patrem Benedictum, corpore praestantia exhaustum, perspicens, de equo, quo insederat, celeriter descendit, et ita ut erat auro gemisque ornatus, in terram corruens, deosculabatur vestigia ejus. Quem pater sanctissimus a terra elevans, et ad pectus suum constringens, deosculatus est. Demum vero in ecclesiam sancti confessoris Christi Martini *nn* inducens, et praestantia in fletum prorumpens, illum et reliquos in fratrum conventum deduxit. Tertullus vero, deosculata omni Congregatione, rogavit patrem Benedictum, quatenus eum fratres dignarentur in suam recipere societatem. Qui cum celeriter ea, quae summa devotione posebat, una cum patriciis, consulibus ac senatoribus, qui cum eo venerant, impetrasset, obtulit Deo et eidem patri beatissimo Benedicto totum ex integro Cassinum montem, cum uni-

ll

mm

C

* cui

nn

versis pertinentiis suis, atque a suo proprio jure illum abscindens, eidem patri tradidit in perpetuum possidendum. Convocansque ad se reipublicae primiscrinium *oo*, testamentum juxta morem Romanum conscribi fecit, ab omnium mortalium jure atque dominio locum eundem perpetuo mansurum alienum decernens.

D

oo

17 Pariter amodo eidem patri obtulit castra, villas et possessiones *pp*, quae sibi in re hereditaria pertinebant, cum universis appendiciis suis, habentes hos fines: ab una siquidem parte fluvium Wlturum, ab alia fluvium Ligirlanum, a tertio fluvium Sacrum, a quarto latere municipium Carsiolanum, cum universis, quae intra praedictos fines tunc temporis habebantur. Domum vero, in qua Placidus, filius ejus, natus fuerat, in urbe Roma in Caelio monte, beati Erasmi nomini dicans, patri sanctissimo ex toto concessit. Obtulit etiam ipso die Deo et Sanctis ejus medietatem de lacu Lucrino, necnon et insulam Caprariam in salo Neapolitano locatam, portumque Trajesensem et Ultranensem, et totam piscariam Lesinensem una cum fascie sua, simul etiam tres insulas Diomedis et fluvium Lauri juxta piscariam Lesinensem. Propria vero, quae in Apulia habebat, rogatu Placidi filii sui pari modo concessit, quorum nomina haec sunt: In Canusia fundum Melitensem, Podensem, villam Pertusam, campum Caliensem, Babolianum viculum, et ecclesiam sanctae Mariae in eadem Canusina civitate constructam cum cortibus istis, Mirazanum, Plazanum, campi pascua, Lacum Romanum. In territorio Capuano, fundum Patenariensem et Amortunum. In territorio Corsino, fundum Curritanum, Laudanensem, Melassanum, Funiclirum, nec non et res suas in Magella, ubi postea ab eodem patre Benedicto monasterium Domini Liberatoris constructum est, una cum omnibus, quae ibi idem patricius possidere videbatur, regiones scilicet has: Theate, Aprucium, Pinne Asculum, Firmum, in mari Adriatico portum Sabini et portum Maurini; in Liguria cortem has: Adili, Musalium, Montironem, Fraguanelum, Rongalia, Campodulfum Laurentianum, Argelae, Ragogusosa, Calderaria, Frassevetulam, Seratam, Petrosami, Pontem longum Berseli, Gremamum, Moncerionem. In salo Gaditano insulas has: Pontiam, Pontateriam, Palmariam, et portum fluvii Gari-liari. Ista omnia Tertullus patricius eum Placido, filio suo, patri Benedicto per scriptum tradiderunt in perpetuum possidenda.

Tertullus,
pp

E

F

18 Hunc aemulatus ad bonum Equitius senator, obtulit et ipse una cum filio suo Mauro fundum Gentianum cum cella sancti Agapiti, et cortem suam in civitate Neapolitana locatam, cum ecclesia sanctae virginis Christi Caeciliae et sancti Severini. In Surrentoni Sariintravi, in quibus postea a patre Benedicto ecclesiae sitae sunt, necnon ecclesia sanctae Mariae in Cosentia. Gordianus quoque Romanae urbis vir spectabilis horum devotione delectatus, obtulit pro se et Silvia uxore sua villam Encheliam, in suburbio Aquinensi locatam cum pertinentiis suis inter hos fines: ab uno latere Silicem et Rivum, qui ex nomine beati Mauri postea nominatus est; ab altero Campum longum et Rivum, qui vadit per agrum de Matilia famelica, et fluvium Caruelum; ab altero a rivo Silvarici usque in Silicem. Pari etiam modo obtulit fundum Granarium inter hos fines, qui incipit a sancto Firmano, et vadit directe in Camarda, et inde in fluvium Melphua.

aliquae Ro-
mani hospites.

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

A Melphua, inde in litem sub Granarium, et vadit ad montem sancti Angeli. Concessit etiam fundum Reginae inter hos fines: ab uno latere habet viam Latinam, ab alio Silicem, ab alio fluvium Melphua, et viam Campaniam, inde in Portaritiam, et vadit in fossam, et mittit in Silicem. Haec omnia cum aliis quamplurimis rebus eidem sanctissimo patri Benedicto idem Gordianus vir illustrissimus obtulit jure perpetuo possidenda.

amplis posses-
sionibus do-
nant.

qq

49. Eodem tempore jam dictus Tertullus patricius hortatu sanctissimi Placidi filii sui obtulit beatissimo ac venerabili patri Benedicto decem et octo patrimoniis sui cortes, quas in Sicilia habebat qq, et in diversis locis vir praepotens possidebat, bonas valde et magnas cum portubus suis, silvis, aquis, piscariis, molendinis, aquarumque decursibus ad easdem cortes pertinentibus, cum servis septem millibus, exceptis uxoribus eorum et filiis, cum procuratoribus earundem cortium, atque a proprio jure easdem cortes abscondens, eidem patri per praecipuum tradidit in perpetuum possidendas, poena apposita quatuordecim millium talentorum auri, qui id removere tentasset. His quoque diebus Gordianus rr quidam natione Romanus, litteris Graecis apprime eruditus, ad venerabilem patrem Benedictum pervenit, seque ejus magisterio subdidit. Placidus autem beatissimus, dum robur virilis invasisset aetatis, se in omnibus magistro suo Benedicto subdere studuit, et sub ejus praesentia angelicam vitam in terris ducere cepit, quem pater Benedictus ac sicut proprium filium unicam diligens, cum summa industria de his, quae Dei sunt, sollicite ac diligenter instruit.

rr

ANNOTATA.

a Theodoricus Amalus, occiso Odoacro, Italiae dominatus est ab anno 493 usque ad annum 526, ut scribit Labbeus in Compendio chronologico Historiae tum sacrae tum profanae part. III. Hunc Aetorum concinnator, licet Italiae rex tantummodo fuerit, vixeritque, ut Procopius ait lib. I de Bello Gothico cap. 1, regis appellatione contentus, non usitato admodum scribendi more Augustum vocat: fecit tamen id verisimiliter, quod ex Jornande de Rebus Geticis cap. 57, alicujus auctore nosset, Theodoricum a Zenone imperatore patricium consulentem Romanum esse factum, et in filium adoptatum. Clodoveum Francorum regem, ex quo ab Anastasio consulatus codicillis accepit, Consulem et Augustum vocatum, scribit Gregorius Turonensis lib. II Historiae Francorum cap. 38. Et Cajetanus in Observatione 5 ad Vitam et Passionem S. Placidi hanc de Theodorico Terracinensem e Jano Grutero fol. 152 inscriptionem refert: D. N. gloriosus atque inclytus rex Theodoricus Vict. Triumph. semper aug. bono Reipub. natus, et propagator Romani nominis, domitor gentium.

C

b Justinus imperavit ab anno 518 usque ad annum 527, quem Justinianus excepit, anno 566 e vicis ereptus.

c Obiit Joannes I anno 526, cum Petri cathedram tenuisset ab anno 523, die 13 Augusti: post illum rexit Ecclesiam Felix III seu IV usque ad annum 529. Labbeus supra citatus.

d Patricium quoque vocat Gregorius Magnus lib. II Dialogorum cap. 3, cujus verba habes num. 64.

e De S. Placidi genere vide dicta § v; ubi et Silviam S. Placido sororem, sed nullo fundamento, a nonnullis tribui, dici num. 77.

f Haec et hujus numeri reliqua ex Gregorio Magno hausta sunt loco mox citato.

g Anno 522 nullus Romae sedebat Julius; sed nec Joannes supra memoratus ad lit. c. Sedebat vero S. Hormisdas. Substituendus forte annus 523. Vide num. 79 Comment. praevii.

h Dubium, an oblatione solenni. Talem fuisse Mabillonius suspicatur ex donatione praediorum a Tertullo tunc facta: verum secundum Acta donatio illa aliquot annis serius contigit. Vide Comment. praevium num. 84 et seq.

i Atque adeo tunc pueri offerbantur non tantum ut profanis artibus, ut haereticis fabulari lubet, sed etiam ut religiosae vitae disciplinis erudirentur. Vide Comment. praev. num. 83.

k De S. Placidi pueritia sinistra non nihil loquitur Bailletus, Gregorii verba non recte interpretatus, ut dicit num. 89.

l Psalm. 76, v. 19.

m Et huic miraculo plus, quam par est, Bailletus detrahit. Vide num. mox citatum. Ceterum ex lib. II Dialogorum Gregorii cap. 7 haec desumpta sunt.

n Vide haec apud Gregorium lib. cit., cap. 5.

o Eadem de Florentio Gregorius cap. 8.

p Id est, pro dono.

q Joannes cap. 15, v. 20.

r Sic vere legitur Matth. 10, v. 25.

s Oratio haec, S. Benedicto attributa, non ipsa illius Casinum abeuntis ad suos verba, sed scriptoris Actorum stylium exhibet; qui non absimiles orationes a se excogitatas S. Placido aliisque alibi non raro attribuit; quod semel monuisse, sufficiat.

t Legendum: Justiniani. Vide hic Annotata ad lit. b.

u Id est, qui solus rerum imperio potitur, seu, ut vocant, monarcha.

x Leguntur eadem in carmine Marci de S. Benedicto apud Mabillonium tom. I Actorum Benedictini Ordinis Sanctorum pag. 29. De Angelis S. Benedicti comitibus sic canit:

Namque duos juvenes bivium perduxit * ad omne,

Qui te firmarent quod sequereris iter.

De corvis vero:

Credar ficta loqui, nisi te, ne solus abires, Tres subito corvi promeruerit sequi.

y Lege: Aletrinam; est autem Alatrum, quod et Aletrium, Veteris Latii civitas in Hernicis.

z Condidit id Liberius patritius, ut lib. II Dialog. cap. 35 Gregorius scribit.

aa Servandi Gregorius citatus etiam meminit; sed nec apud Gregorium, nec alibi Sanctum appellatum inventi.

bb Videtur Maurus, S. Benedicto Sublaco abeunte, ibidem remansisse ex Gregorio cit. cap. 8. Vide num. 92 Commentarii praevii et binos seqq.

cc Puta Verulum, alteram Latii in Hernicis civitatem, Pontifici parentem.

dd Monasterii S. Erasmi in agro Verulano notitiam dedi num. 99. Comment. praevii.

ee Meminit Martini hujus Gregorius lib. III Dialog. cap. 16; et Martyrologium Romanum ad diem 24 Octobris.

ff Versus hic ex Marco poeta, S. Benedicti discipulo, excerptus est.

gg Mons

* Christus

F

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

gg Mons Marsicus seu Massicus situs est in Campania Italia prope Calenum, Italici Carinula.

hh Casini notitiam habes num. 104 et seq. Comment. præv. Porro quæ hoc numero et binis sequentibus Pseudo-Gordiano narrat, magnam partem e Gregorio Magno desumpta sunt. Vide Commentarii prævii num. 403, 406 et 407.

ii Nimirum anno 529, ut quidem Pseudo-Gordiano ait supra num. 44.

kk Pueri pariete oppressi nomen Gregorius tacuit; Severum Pseudo-Gordiano dicit, secutus verosimiliter vitiosum codicem, qui pro De servo Dei parvulo habet: De Severo Dei parvulo. Vide num. 407 Comment. prævii.

ll En Pseudo-Gordiano in fædum errorem prolapsus. Dixit supra num. 44, Benedictum Casinum abisse anno 529, quem, constructo Casini monasterio, Tertullus, ut hic ait, invisit. Sed vide, quos Tertullo comites faciat; Boetium, Symmachum, et Vitalianum. Boetium, Symmachumque occidi Theodoricus jussit, qui post annum 526 in vivis non fuit, et ante, quam Justinianus, qui anno 527 imperare cepit, imperium nactus est, paulo post Boetii et Symmachi necem obiit, ut Procopius lib. 1 de Bello Gothico capp. 1 et 2 scribit. Vitalianus autem hic idem, ut opinor, designatur, qui commentitio Tertullianæ donationis instrumento subscribitur: at is jam inde ab anno 520 consulatu simul et vita exutus fuit. Vide num. 54 Comment. prævii et seqq.

mm S. Mauri patre, ut liquet ex num. 18 infra.

nn Hujus ecclesie mentio est apud S. Gregorium lib. 11 Dialog. cap. 8.

oo Libellionum principem.

pp In Appendice Chronici Casinensis commentitium Justiniani imperatoris diploma legitur pag. 781 et tribus seqq., quo Tertulli donationes Casinensi monasterio factas confirmat: possessionum nomina paulo aliter exprimuntur; sed utrobique corrupte. Sunt inter has non pauca, quarum situm frustra quæsi; reliquarum vero situm hic describere tediousum magis, quam utile futurum lectori, existimari.

qq Donationis hujus duntaxat meminit Leo Marsicanus; sed generatim, lib. 1 Chronici Casinensis cap. 4.

rr Is ipse nimirum, quem volunt horum Actorum scriptorem, et S. Placidi in Sicilia socium, Syracusis tandem mortuum, de quo vide, quæ habentur apud Octavianum Cajetanum tom. 1 Vitaram Sanctorum Siculorum pag. 487, ubi etiam Beati et Sancti titulo afficitur. Actum de illo brevibus est ad diem 18 Martii in Prætermissis.

CAPUT II.

S. Placidus iter in Siciliam arripit, et prodigiorum multitudine claret.

Turbatam in
Sicilia rem
Benedictinam

a

b

Per idem tempus procuratores cortium a, quas in Sicilia Tertullus patricius patri Benedicto concesserat, legatos Cassinum ad beatissimum patrem Benedictum direxerunt, eo quod cortes b ipsæ a quibusque devastarentur, adeo

ut a procuratoribus nullo modo possent defendi, neque debitum pensum a possessoribus exigi. His, venerabilis pater, auditis, omnem convocans Congregationem, quæ in suis possessionibus acta, sibi que nunciata essent, per ordinem pandit. Demum vero ex consulto Cassinensis Congregationis Placidum sanctissimum, discipulum suum, ad tantum laborem sustinendum aptissimum judicans, ob id vel maxime, quia nullus easdem possessiones, sicut ipse defendere et custodire valeret, evocat, illumque ad tuitionem earundem cortium dirigens, dixit ad eum: Ad suscipiendum militiæ laborem, dilectissime, accinge sicut vir lumbos tuos, quem per me nunc tibi dat Rex omnium Christus, qui factus est obediens usque ad mortem. Reminiscere igitur sermones ejus dicentis: « Non veni » facere voluntatem meam, sed ejus, qui misit » me, Patris e. » Non te longi itineris conturbet austeritas; recordare illud Apostolicum: « Quia » non sunt condignæ passionibus hujus temporis » ad futuram gloriam, quæ revelabitur in no- » bis d, » etc.: « Per varias tribulationes oportet » nos introire in regnum Dei e. » Pro Christi namque nomine, qui in hac vita decertaverint, in futura æternam remunerationem accipient, illam scilicet, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se. Jesus Christus autem Filius Dei semper sit tecum, perducet te ad vitæ æternæ consortium.

21 Hæc dum perorasset, dedit commilitones tanti itineris Gordianum et Donatum, mandans, ut ita beato Placido unico sibi ac carissimo, sicut et sibi eatenus, in omnibus obsequerentur, osculansque beatum Placidum, et benedicens, dimisit a se, anno Dominicæ Incarnationis quingentesimo trigesimo sexto f. Igitur benedictionem et osculum suscipiens tanti Patris, tertio decimo Kalendas Junii beatissimum Placidum cum duobus famulis suis Gordiano et Donato, ascensis equis, primo diluculo iter aggrediens, advesperascente jam die, Capuam pervenit ad urbem g, ubi benigne cum suis a beato Germano h, ejusdem civitatis episcopo, susceptus est. Primicerius i vero ejusdem Capuanæ ecclesie, nomine Zoffas, laborans valde pessima infirmitate capitis, quam medici Græco vocabulo Cephalearum vocant, ubi comperit, illic adesse Placidum, beatissimi patris Benedicti discipulum, cujus jam per totum orbem Romanum miraculorum fama radiabat k, procidit ad ejus pedes, dicens: Adjuro te, Placide serve Dei summi, per venerandum nomen pretiosissimi magistri tui Benedicti, ut digneris super caput meum manus tuas sanctas imponere, ac preces Redemptori et Salvatori omnium fundere; confido enim et constantissime credo, quia, si hoc feceris, continuo recipiam sanitatem.

22 Sanctus autem Domini Placidus, ab eodem primicerio talia dum verba audisset, pavore perterritus, omnimodis contradicere cepit, dicens: Recedite, quia hæc mea non sunt, sed beatissimi patris Benedicti, et illorum, qui Salvatori omnium placuerunt. Ego enim peccator sum, et perfectissimorum virorum suffragiis indigens. Sanctus vero Germanus episcopus una cum clericis suis servi Domini Placidi ore hæc audiens, et Deo et hominibus illum carissimum ac dilectissimum esse prænosens, primicerii precibus victus, pro ejusdem languidi incolumitate illum rogare instantissime cepit. Vir autem Domini

restitutum it
S. Placidus
anno 556.

f

g h

i

k

et Capue
prodigiorum